

LEERLIJN	
Titel	Thematische Leerlijn Fotografie en Muziek De thema's sluiten o.a. aan bij de Da Vinci methode
Ontwikkeld door	

ALGEMEEN	
Titel activiteit	Muziek en dans uit de hele wereld
Groep	Groep 3
Soort activiteit	Muziekles
Plaats	In de klas
Duur	2 x 30 minuten
Leergebied	Kunstzinnige oriëntatie
Discipline	Muziek
Thema	De wereld in de toekomst
Omschrijving van de activiteit	Met deze activiteit onderzoeken de leerlingen dansen van over de hele wereld. Ze maken kennis met ritmes en dansen uit 'De Notenkrakersuite' van Tsjajkovski, spelen een mars en voeren zelf een Russische klap-zitdans uit.
Plaats in de reeks	Dit is een muziekles die behoort bij het thema: 'De wereld in de toekomst'. Bij dit thema is ook een fotografees beschikbaar.
Leeropbrengst	<ul style="list-style-type: none"> - De leerling kan gericht luisteren naar muziek uit verschillende tijden, stijlen en culturen, en kan daarin de klank-, vorm- en betekenisaspecten herkennen en benoemen. - De leerling kan betekenis geven aan muziek uit verschillende tijden, stijlen en culturen, kan kennis nemen van betekenissen die anderen daar aan geven (waaronder de componist of uitvoerder) en kan deze aan die van hemzelf spiegelen. - De leerling kan verschillen in klank en de vormaspecten herhaling en contrast in een breed repertoire van muziek herkennen en benoemen. - De leerling kan de maat en eenvoudige ritmische (begeleidings-) patronen uitvoeren. - De leerling heeft bij het musiceren in groepsverband aandacht voor het samen spelen. - De leerling kan (alleen en in groepsverband) een kort muziekstukje aan anderen presenteren.
Presentatie-mogelijkheid als afsluiting thema	Het spelen van de mars uit de Notenkrakersuite (indien mogelijk met slagwerkinstrumenten). Het uitvoeren van de Russische klap-zitdans (gebruik hiervoor de mp3 op pagina 10 van de PowerPoint presentatie).
Rolverdeling	De leerkracht geeft deze les

UITVOERING		LES
Tijdspad	2x30 minuten	
Vorbereiding en benodigdheden	Zet klaar: - de PowerPoint presentatie bij deze les (met speakers voor het geluid) - een wereldbol of wereldkaart - indien mogelijk: slagwerkinstrumenten	
Aandachtspunten & bijzonderheden	Abstracte begrippen zoals ritme, langzaam/snel, muziek/geen muziek, herhaling/variatie en puls/maat leren kinderen vaak gemakkelijker door ze bewegend te ervaren. Tip: Laat leerlingen bij de mars verschillende slagwerkinstrumenten (of voorwerpen uit de klas) gebruiken om de ritmes te maken.	
Oriënteren	Bekijk het filmpje in de PowerPoint presentatie om te laten zien dat er over de hele wereld op verschillende manieren gedanst en muziek gemaakt wordt. Vertel dat alle muziek over de hele wereld ritme heeft. Sommige ritmes zijn makkelijker te voelen dan andere. Maar alle ritmes zijn terug te brengen tot hun essentie: de lengte van de verschillende noten. Je kunt het beste leren wat een ritme is door het te ervaren. Klap of tik eenvoudige ritmes voor en laat de kinderen dat nadoen. Als je een liedje klapt, dan klap je het ritme. Een ritme bestaat uit lange en korte tonen. Klap het ritme van 'Lang zal ze leven' kunnen de kinderen raden welk lied er wordt geklapt? En kunnen zij het ook klappen?	
Onderzoeken Opdracht 1 Notenkrakersuite	Elk werelddeel, elk land, elke groep mensen, heeft zijn eigen muziek, ritme en dans. Steeds meer mensen reizen de wereld rond en maken kennis met verschillende culturen. In de Notenkrakersuite van Tsjaikovski kun je een Russische dans, een Arabische dans en een Chinese dans zien en horen. Vraag de leerlingen: Waar komt een Russische dans vandaan? Waar ligt Rusland? Laat een leerling het land aanwijzen op een grote wereldkaart of wereldbol. Doe hetzelfde bij de Arabische dans en de Chinese dans. Kunnen de leerlingen ontdekken welke dans bij welk land hoort? Laat de verschillende dansen zien via PowerPoint Presentatie pagina 3 t/m 5 (achtereenvolgens Arabië, China, Rusland). Welke verschillen zie je? (Er zijn o.a. verschillen tussen de kostuums.) Ken je namen van de dansvormen? Extra optie: De Arabische dans uit de Notenkrakersuite kun je in verschillende thema's verdelen: muziek met voornamelijk blaasinstrumenten, muziek met voornamelijk strijkers, muziek met voornamelijk blaasinstrumenten en muziek met voornamelijk strijkers + een solo-instrument. Bekijk het filmpje op pagina 3 nogmaals en bespreek met de leerlingen of ze de verschillende delen kunnen herkennen. Steek je hand in de lucht als je violen hoort: - begin: blazers (tot 0.25") - 0.25"- 1.15": violen - 1.15"- 1.39": blazers - 1.39"- 2.29": violen - 2.29"- 2.51": blazers - 2.51"- einde: violen + solo-instrument (eerste solo hobo, daarna klarinet).	
Onderzoeken Opdracht 2 De mars	Om de kinderen te laten ervaren wat een ritme is gaan we klassikaal een ritme meeklappen op een stukje muziek van de Notenkrakersuite van Tsjaikovski. Tsjaikovski is een Russische componist (1840-1893). Hij heeft de muziek verzonden en opgeschreven. Luister samen de muziek op de zesde dia van de PowerPoint presentatie. Vraag de leerlingen of ze willen opletten of ze het ritme herkennen in de muziek. Vertel de leerlingen dat deze muziek een mars is en bespreek met hen in een vraaggesprek:	

	<p>Hoe snel loop je op deze muziek? Waaraan doet deze muziek je denken? Welke instrumenten hoor je?</p>
<p>Uitvoeren Opdracht 1 De mars</p>	<p>Bekijk samen de zevende dia van de PowerPointpresentatie.</p> <p>1A. Klap ritme A voor. De klas herhaalt het ritme totdat iedereen ritme A kan klappen. Laat de tekst meezeggen ter ondersteuning van het ritme. 1B. Doe vervolgens ritme B voor: klap, stamp, stamp, stamp (klap op de 1^e tel, stamp met je voet op 2^e, 3^e en 4^e tel). De klas klapt en stampt het na. 1C. Klap ritme C voor. De klas herhaalt het ritme. (Je kunt ook het ritme met twee handen op tafel laten tikken.)</p> <p>De ritmes zijn best pittig, dus begin gerust in een wat langzamer tempo. Het tempo kan altijd nog omhoog.</p> <p>Wanneer de leerlingen alle drie de ritmes goed kunnen uitvoeren, probeer ze dan eens alle drie achter elkaar, zonder pauze. Het ene ritme vloeit zo door in het volgende. Om het iets moeilijker te maken kun je de volgorde eens veranderen. Wijs steeds het volgende ritme aan dat uitgevoerd moet worden. Zorg ervoor dat er geen pauzes vallen zodat er een mooie ritmeketting ontstaat.</p> <p>Zorg er tijdens de hele oefening voor dat de leerlingen goed in de maat blijven spelen. Het is heel makkelijk voor een groep die samen muziek maakt om te versnellen of juist te vertragen.</p> <p>Laat de leerlingen de verschillende ritmes meeklappen op de muziek.</p> <p>Verdeel de klas in drie groepen. Wijs iedere groep één van de drie ritmes uit de vorige opdracht toe. Start nu nogmaals de muziek. Als de kinderen van groep 1 en 3 hun eigen ritme horen, steken ze de vinger op. Als er iets anders klinkt, steekt groep 2 hun vinger op.</p> <p>Nu mag elke groep met z'n eigen ritme meespelen met de muziek. Groep 1 klapt het ritme, groep 3 speelt het ritme op de dijen/op tafel. Groep 2 reageert als ritme 1 en 3 er niet is en klapt en stampt de maat met de voeten op de grond. Andere vormen van slagwerk (met instrumenten of voorwerpen) zijn natuurlijk ook mogelijk.</p> <p>Extra optie: De Mars als volksdans De klas staat in een grote kring. Handen vast. Bij thema 1 (ritme A) gaan ze in kruispas linksom, bij thema 2 (ritme C) gaan ze in huppelpas rechtsom. Bij de "andere" muziek lopen ze met de handen omhoog naar binnen en naar buiten (op deze manier ervaren de kinderen de vorm van het stuk door middel van bewegingen).</p>
<p>Opdracht 2 Russische klap- zitzdans</p>	<p>De Russische volksdans heet de Gopak, ook wel Kozakkendans. Het is een spectaculaire dans die alleen door mannen gedanst wordt. Kenmerkend voor deze dans zijn de hoge sprongen waarbij armen en benen horizontaal worden gespreid. Rusland is ook erg bekend van het ballet. Het Russisch ballet is alleen geen volksdans. Het is een dans die overal ter wereld aangeleerd wordt.</p> <p>Bekijk het filmpje op pagina 8 van de PowerPoint Presentatie. Dit is een traditionele Russische volksdans. Hoe kun je dat zien? (aan de klederdracht)</p> <p>Vertel de leerlingen dat we ook een Russische dans gaan leren, maar dan niet eentje met zulke hoge sprongen, maar een klap-zitzdans. Bekijk het filmpje op pagina 9 van de PowerPoint Presentatie en oefen de verschillende onderdelen achter elkaar. Let op dat de bewegingen en klappen precies gelijk zijn en rustig in de maat, terwijl de muziek steeds ietsje sneller gaat!</p> <p>4x klappen op de benen</p>

	<p>4x klappen in de handen 4x handen heen en weer bewegen 4x vuisten op elkaar handen linksboven wapperen handen rechtsboven wapperen handen linksonder wapperen handen rechtsonder wapperen klap – neus/oor links klap – neus/oor rechts 3x klappen in de handen en roep Hey! (alles herhalen)</p> <p>Met dank aan Parkschool Utrecht voor het instructiefilmpje.</p>
<p>Evalueren Muziek</p> <p>Thema</p>	<p>Wat vonden leerlingen leuke oefeningen om te doen? Wat vonden leerlingen lastig in de les, en hoe kunnen de leerlingen elkaar hierbij helpen? Vinden leerlingen het leuk om een keer zelf ritmes of een klap-zitdans te bedenken en deze aan elkaar te leren?</p> <p>Welke Nederlandse dansen kennen leerlingen, en hoe verschillen deze van de dansen die in de les aan bod kwamen? Kunnen leerlingen samenvatten wat verschillen zijn tussen dansen in verschillende culturen?</p>